

NORICE (VODENE KOZE)

Norice so zelo nalezljiva akutna otroška bolezen. Več kot 90% okužb se zgodi pred adolescenco. 96% dovzetnih oseb razvije bolezen po stiku z virusom noric.

Bolezen povzroča virus varicella-zoster, ki spada med herpesviruse. Pojavlja se samo pri ljudeh. Prvo okužbo z virusom imenujemo norice. Po prebolelih noricah ostane virus v telesu in se lahko kasneje reaktivira kot herpes zoster ali pasavec.

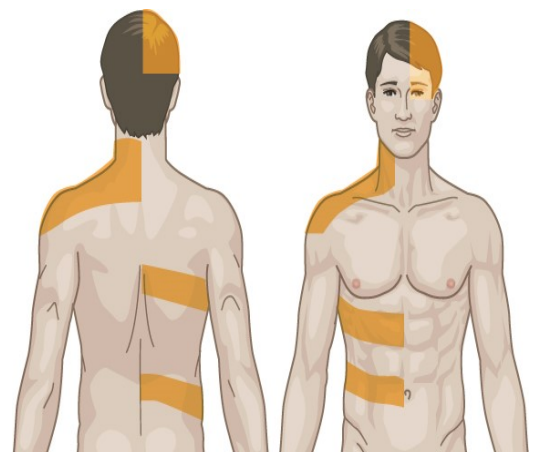
Bolezen se pojavlja po vsem svetu. Virus je občutljiv na toploto. Pojavnost bolezni je odvisna od podnebja, gostote prebivalstva in izpostavitve (obiskovanje skupinskega varstva, šole in število sorojencev v družini). V našem temperaturnem pasu so norice najpogostejše pozimi in spomladi, večji izbruhi se pojavljajo na 2 - 5 let.

Virus se prenaša z osebe na osebo z direktnim kontaktom, z vdihovanjem aerosolov iz svežih kožnih mehurčkov oseb z noricami ali pasavcem in z izločki dihal bolnika. Oseba z noricami je kužna že 1 do 2 dni pred pojavom izpuščaja in do takrat, ko se vsi mehurčki spremenijo v kraste.

Od stika z bolno osebo do pojava bolezenskih znakov traja običajno 10 do 21 dni. Prvi znaki bolezni so vročina, slabo počutje in značilen srbeč izpuščaj. Pri otrocih je pogosto prvi znak bolezni izpuščaj. Izpuščaj se pojavi po celem telesu in srbi. Hitro napreduje od manjše pordele spremembe do bunčice, nato nastane mehurček in končno kraste, ki izginejo v 7 do 10 dneh. Za norice je značilno, da so na koži hkrati prisotne vse faze razvoja izpuščaja. Izpuščaj se običajno najprej pojavi na obrazu, lasišču in trupu, nato se razširi na celo telo. Največ sprememb je običajno na trupu. Faza izpuščaja traja tipično 4 - 7 dni. Intenzivnost noric variira od osebe do osebe. Možno je tudi, da ima otrok norice brez simptomov.

Bolnik je nalezljiv za druge dokler se vsi mehurčki ne spremenijo v kraste. Pri sicer zdravih otrocih so norice večinoma blaga bolezen. Težji potek je možen pri novorojenčkih, katerih mati ima norice 5 dni pred porodom in do 2 dni po porodu, pri dojenčkih, adolescentih, odraslih, nosečnicah in pri osebah z zmanjšano imunostjo. Najpogostejši zapleti pri otrocih so bakterijske okužbe kože in mehkih tkiv in pri odraslih virusna pljučnica. Možni so tudi hujši zapleti.

Po prebolelih noricah ostane doživljenjska imunost. Pri sicer zdravih osebah se običajno norice ne ponovijo, je pa to bolj verjetno pri osebah z zmanjšano imunostjo. Kot pri drugih virusnih okužbah prihaja pri ponovnih stikih z virusom noric do reinfekcij, ki povzročajo dvig zaščitnih protiteles, sama bolezen pa se ne pojavi.

Pasavec

Po preboleli bolezni ostane virus v telesu v živčnih celicah in se lahko ponovno reaktivira kot herpes zoster, imenovan tudi pasavec. Večinoma se pojavlja pri starejših od 50 let ali pri osebah z zmanjšano imunostjo, lahko pa tudi v otroškem in mladostniškem obdobju. Oseba s pasavcem lahko okuži dovzetno osebo z noricami, medtem ko otrok z noricami ne more povzročiti pasavca pri drugi osebi.

Norice preprečujemo s cepljenjem. Cepljenje je smiselno preden pride otrok v stik z virusom noric.

Na voljo sta dve vrsti cepiv:

- Cepivo proti noricam.
- Kombinirano cepivo proti noricam, ošpicam, mumpsu in rdečkam.

Cepljenje proti noricam ni vključeno v obvezni ali priporočeni cepilni program in je zato samoplačniško. Za učinkovito zaščito sta potrebna dva odmerka cepiva.

POMEMBNO: Pri sicer zdravih otrocih zdravimo le simptome bolezni:

- znižujemo povišano telesno temperaturo,
- ne uporabljamo nesteroidnih antirevmatikov (Brufen, Ibubel...),
- srbež blažimo s tuširanjem, kopanje je odsvetovano,
- pri tuširanju ne uporabljamo mila ali gelov za tuširanje,
- po tuširanju kožo nežno osušimo in ne brišemo grobo,
- ne uporabljamo krem ali pen za blaženje srbeža,
- antihistaminiki niso učinkoviti, zato jih ne predpisujemo.

OTROK MORA OSTATI DOMA, DOKLER SE VSE KOŽNE SPREMEMBE NE SPREMEMIJO V KRASTE.

POMEMBNO: Nujen posvet z zdravnikom:

- otrok je vidno prizadet,
- visoka vročina vztraja več dni zapored,
- na mestu kožnih sprememb se je pojavila večja rdečina in bolečina,
- težave s hojo,
- mehurčki na očesni veznici.

Pripravila: Karmen Tomažič, dr. med., spec.